

Esitys:
Biosidipohjaisten ja kiellettyjen
venemaalien käytön välttäminen Saimaalla
– Aloitekeskustelu ja toimenpiteet seuroissa

Topiantti Äikäs (LrPS) & Antero Lattu (ImPS)
La 27.10.2018 Kuopio

Taustaa, lähtökohtia:

Kiinnittymisenesto- ja biosidi-tyyppiset (yleisnimenä ”antifouling”) veneenpohjamaalit ovat terveydelle ja ympäristölle vaaralliseksi luokiteltuja valmisteita.

Valmisteiden käyttö, maalaus ja maalin poisto, ei saa aiheuttaa päästöjä ympäristöön.

Yleiset käytön rajoitukset:

- * Suomessa saa käyttää kiinnittymisenestoon tarkoitettuja antifouling- (AF-) veneenpohjamaaleja ja kalaverkkovalmisteita vain merialueilla. Valmisteiden käyttö **on kielletty makeissa vesissä, sisävesillä.**
- * *HUOM: TUKES on tehnyt käytön kieltävän päätöksen 2000-luvun alussa – käyttö on kemikaalirikkomus, mutta asiaa ei valvota. **Tässä on seurojen mahdollisuus vaikuttaa.***

Lainsäädäntö, määräykset ja velvoittavat käyttöohjeet *(Vähän kuin kryssiä siftablevassa kelissä...)*

- * AF-maalit ovat biosidivalmisteita ja kemikaalilaki (5. Luku) pätee niihin.
- * §59, 5. mom (Luku 9: Rangaistussäännökset): Joka tahallaan tai huolimattomuuttaan rikkoo 35 §:n mukaista velvoitetta käyttää biosidivalmistetta asianmukaisesti ja käyttöohjeita noudattaen, syyllistyy kemikaalirikkomukseen
- * §35: Biosidivalmistetta on käytettävä asianmukaisesti käyttöohjeita noudattaen.
- * Käyttöohjeet taas ovat maalikohtaisia ja käyttöturvatiedoissa (Safty Data Sheet) määritellään, että ”perinteiset” AF-maalit ovat **hyväksytty vain merikäyttöön**.
- * Siis: monen vendan kautta voi todeta, että AF-maaleja on laitonta käyttää sisävesillä, koska tuote on hyväksytty käyttöön vain merialueilla.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Tukes:

- * TUKESin sivuilla on luettelo niistä maaleista, jotka ovat **MERELLÄ** sallittuja kuluttajakäyttöön.
- * Kauppanimiä on 20 kpl: Baltic, Blakes, Hard Antifouling, Rafaello, Trilux ja: Hempel's – Classic, Hard Racing, Hard Racing Xtra, Mille...
- * Pohjamaaleja, joille ei ole 1.1.2018 jälkeen haettu biosidiasetuksen mukaista myyntilupaa: 19 kauppanimeä
 - * Biltema Antifouling, Intersmooth, Sigma ja: Hempel's – Globic, Olympic, Basic, Glide Speed, Hard Racing White, Mille White...
 - * **Näiden käyttö ei ole sallittu 2019 Suomessa lainkaan (edes merellä).**
- * Ammattikäyttöön sallittuja merellä 24 kauppanimeä.

TUKES: ongelmana myynti myös sisävesistöjen myymälöissä.
Kuluttajavirasto: "Tulisi sallia", asiaa selvitetään biosidi-asetuksen pohjalta viranomaisten kesken...

Esityksen taustalla:

- * Saimaan alueen seurojen (on SPV:ssä tai ei!) on nostettava asia vahvemmin esille jäsenistön ja paikkakunnan muun veneväen parissa.
- * Seurojen yhteinen linjaus kannustaa jäsenistön noudattamaan määräystä, että myrkyllisiä ja biosidisiä pohjamaaleja ei käytetä.
- * Seurat eivät voi asettaa normatiivista kieltoa, vaan sen tekee (on tehnyt) viranomaiset.
- * Maaleja maahantuovat yritykset voidaan ottaa mukaan projektiin.
- * On koottava (esim. TUKESin ja PSS:n esitysten pohjalta) seuroihin tietopaketti asiasta (talvi 2019, kevätkokous -19)

Sallittuja pohjamaaleja on, ja muita vaihtoehtoja...

- * Usealla valmistajalla eri vaihtoehtoja:
 - * Sallittuja: Biltema Antifouling Alu Lake, Hempel's Ecopower Cruising tai Racing, Racing Light; International Cruiser Zero...
- * Eli: ”uudet kovat” maalit sekä ”uudet af-maalit” tarjoavat vaihtoehdon totutuille tuotteille.
- * Myös liituuntuvat maali ovat sallittuja, koska eivät sisällä kuparia ja sinkkiä.
- * Epoksimaalit (ainoa oikea vaihtoehto osmoosia vastaan).
- * Puhdas gelcoat (ja vaha?) – vain kilparassit?
- * Ja: Silica-pohjaiset maalit – toimivatko lainkaan uppoumarunkoisissa veneissä, mikä on vaikuttavien aineiden vaikutus ekologiaan?

Huomio myös telakka- ja säilytysalueiden maaperään ja ympäristöön

- * Vesillä käytön lisäksi pohjamaalit vaikuttavat maaperään ja muuhun ympäristöön.
- * Alusta (maaperä) tulee **suojata** tai pohjan puhdistus- ja maalaustyöt tulee tehdä alueella, josta maalijätteet on helppo kerätä ja poistaa
- * **Maalijätettä** ei saa päästää maahan tai veteen, vaan viedä vaarallisen jätteen keräykseen.
- * **Kevytpeitteet** ovat ongelma: hapertuminen pakkasessa ja tuulessa, mikromuovien päätyminen maastoon ja vesialueelle...
- * Muistetaan myös **henkilökohtainen** suojaus – käsineet, hengitys, silmät.
- * **Vastuukysymykset**: säilytysalueiden maanomistajat (kunnat) ja vuokralaiset (seurat), satamaoperaattorit (yksityiset)...
- * Asialla on myös **taloudellista** vaikutusta, jos syyllistyy ympäristön vaarantamiseen.

Edut ja haitat:

ETUJA:

- * Pitkällä tähtäimellä parantaa vedenlaatua.
- * Seuralähtöinen sitoutuminen asiaan parantaa Saimaan mielikuvaa veneilyalueena ja veneilykulttuurin edistäjänä.
- * Kannustaa ”uusien ja sallittujen” pohja- ja muiden af-maalien käyttöönottoon.

HAITTOJA

- * Eri vesialueilla pohjan ”rihmoittumista”, limoittuminen.
- * Teettää työtä kesken kauden pestä pohja (1-2 krt?), ohjeena on että heinäkuun lopulla / elokuussa.
- * Yksittäiselle veneilyharrastajalle tiedossa ”pohjaremppa”; kuka tekee, maksaa, koordinoi ryhmänä, osallistuu...

Mahdollisuudet:

- * Yhteistyö venemaaleja myyvien yritysten sekä maahantuojien kanssa – tiedon lisääminen seuroissa.
- * Jollain aikavälillä, yhdessä tavoitteeseen pääsemiseksi, voisi myös Saimaalla olla uudenaikainen venepesuri tai pari... (tulossa Hankoon 2019).
- * On sallittava: jos vene on menossa merelle, niin sallitun biosidipohjaisen maalin käyttö on luontevaa ja millään seurapäätöksellä sitä ei voi kieltää.
- * Voisiko pohjamaalin laatu olla sisävesien osalta osana veneen katsastusta (seuran lipun käyttön)...?

Jatkotoimet:

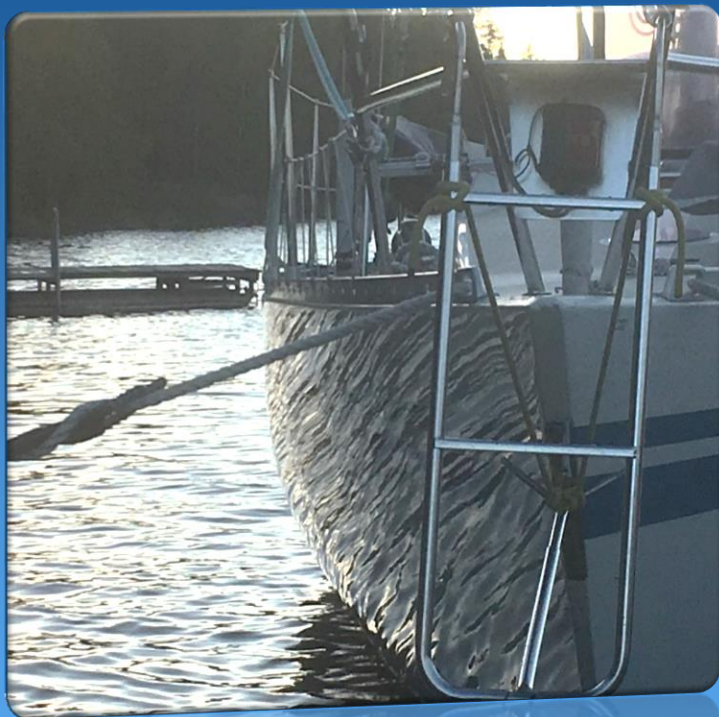
- * Asiasta tiedottaminen ja perusviesti:
 - * Saimaalla biosidipohjaisten AF-maalien käyttö on lailla kielletty; kyseessä on kemikaalirikkomus.
- * Alueellinen ja seurakohtainen asian korostaminen: edellyttää keskustelua, perusteluja, vakuuttelua jne., vanhasta poisoppimista.
- * Seuroissa asia esille **välittömästi**: vuosi- ja syyskokoukset, verkkotiedottaminen, newsletterit, kausijulkaisut, mediatiedotteet...

Jatkotoimet:

- * Neuvottelut myynti- ja maahantuojaorganisaatioiden kanssa (kuka käy, millä delegointioikeudella?)
- * Seurakierrokset?
- * Korostetaan sitä, että kauden 2019 alussa kiinnitetään huomiota siihen, mikä maali jää ”päälimäiseksi” vaikka alla olisikin ”joku vanha Antifouling”.
- * Jokainen seuraedustaja vie viestiä omaan seuraansa ja raportoi asiasta Saimaan alueen kevätkokouksessa.

Lisätietoja:

- * TUKESin sivut
 - * https://tukes.fi/artikkeli/-/asset_publisher/veneilykausi-alkaa-saastaymparistoa-ja-valta-myrkkymaalej-2
 - * <https://tukes.fi/kemikaalit/biosidit/biosidien-turvallinen-ja-kestava-kaytto/veneenpohjamaalien-kayton-rajoitukset>
- * Tukesin ylitarkastajat Oskari Hanninen (Jaana Pasanen)
- * PSS ry: Askeleet myrkyttömään veneilyyn
 - * https://www.pidasaaristosiistina.fi/files/2233/Askeleet_myrkyttomaan_veneilyyn_PSS_ry_2017.pdf
- * Kemikaalilaki (599/2013)
 - * <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20130599#Lidp446236304>

Topiantti Äikäs
LrPS ry
040 716 4188
topiantti.aikas@imatra.fi

Antero Lattu
ImPS ry
0400 554 379
antero.lattu@imatra.fi